

Okno do európskej rozmanitosti rastlín

September 2007

Využitie rastlinnej rozmanitosti rozširuje vhodnosť rastlinných produktov, podporuje rozvoj vidieka a ekonomický rast

Vďaka EURISCO ktokoľvek zaujímavý sa o genetické zdroje môže získať informácie o takmer miliónoch pestovaných rastlín a divorastúcich druhoch v *ex situ* kolekciách v 35 krajinách Európy. EURISCO je na Webe založená databáza, ktorá poskytuje informácie o *ex situ* rastlinných kolekciách v Európe. Obsahuje tzv. pasportné údaje takmer jedného milióna vzoriek uchovávaných v 200 európskych ústavoch v 35 krajinách. Vzorky pokrývajúce 1300 rodov a 8500 druhov zahŕňujú obiloviny, krmoviny, divorastúce a burinné druhy, pestované odrody a šľachtiteľské línie. Tieto vzorky reprezentujú viac než polovicu *ex situ* vzoriek – alebo vzoriek z génovej banky- udržovaných v Európe a zhruba 18% celosvetového bohatstva – neoceniteľný zdroj pre výskumníkov, šľachtiteľov a ostatných, ktorí využívajú túto rozmanitosť v rozvoji poľnohospodárstva. Užívatelia môžu vyhľadávať podľa plodiny, taxonómie, pôvodu, geografie, spôsobu zisku, charakteru vzorky a iných kritérií.

EURISCO je prvá regionálna databáza rastlinných genetických zdrojov a slúži ako vzor pre vytvorenie podobných mimo Európy.

Pôvod EURISCO

Biologická rozmanitosť sa považuje za zdroj ekonomiky, sociálneho a environmentálneho vývoja. Niekoľko medzinárodných dohôd a zmlúv v posledných rokoch volalo po lepšom uchovávaní a využití tejto rozmanitosti. Dohoda o biologickej rozmanitosti (CBD) vyzýva krajiny, aby umožnili výmenu informácií o uchovávaní a využití biologickej rozmanitosti. Medzinárodná dohoda o genetických zdrojoch rastlín pre potraviny a poľnohospodárstvo a Globálny plán akcií pre uchovávanie a využitie rastlinných genetických zdrojov v potravinách a poľnohospodárstve zaväzuje potrebu informačných systémov na riadenie a sprístupnenie informácií o genetickej rozmanitosti plodín, na ktorých závisí svetová bezpečnosť potravín. Mnohé aktivity, ako napr. Pan-Európska biologická a krajinná stratégia rozmanitosti, ak chcú byť úspešné, vyžadujú prístup k takýmto informáciám.

V roku 2000 Európska únia, aby pomohla európskym krajinám reagovať na tieto požiadavky, schválila financovanie projektu EPGRIS (the European Plant Genetic Resources Information Infra-Structure) na vytvorenie národnej inventarizácie genetických zdrojov rastlín (GZR) a vytvorenie databázy *ex situ* kolekcií v Európe – EURISCO. EURISCO bolo verejne sprístupnené na konci projektu v septembri 2003, a doteraz počas svojej prvej fázy rozšíril informácie takmer na jeden milión vzoriek, okrem toho, že zdokonaľoval vývoj a údržbu siete.

Dnešný dopyt po rôznorodejších potravinových produktoch posilňuje použitie širšej rozmanitosti genetických rastlín

Tradičné vedomosti a rozmanité kultúry podporujú využitie rozmanitosti plodín rozdielnymi spôsobmi pre rôzne účely

Génová banka reprezentuje sklad skutočného a potenciálneho genetického materiálu pre šľachtenie, výskum a testovanie a tým zabezpečuje bezpečnosť potravín

Ako pracuje a kto sa podieľa na ňom

EURISCO ma niekoľko základných bodov.

Prvým bodom bolo prijatie spoločnej štandardnej štruktúry údajov. Odborníci na informácie o genetických zdrojoch prispeli k vývoju a zdokonaleniu štandardnej štruktúry pre genetické zdroje rastlín, FAO/IPGRI Multicrop Passport Descriptors (MCPD). Prijatie a udržovanie údajov v štandardnej štruktúre je podmienkou pre zdieľanie a vyhľadávanie údajov v informačnom systéme. Druhým bodom bolo vykonanie národných inventúr (zoznamov) genetických zdrojov zúčastnených krajín prijatím CBD záväzkov. Každá krajina

má plnú zodpovednosť a zvrchovanosť rozhodnúť sa o dostupnosti údajov, ich správnosti a zahrnutia do databázy. Tretím bodom je sieť národných centrálnych "focal" ľudí, ktorí zabezpečujú prepojenie medzi národným zoznamom a EURISCO databázou. Oni zaisťujú, že informácie národných údajov sú uložené do EURISCO databázy. Nakoniec, infraštruktúra EURISCO je podobná ako SINGER – Systém širokej informačnej siete genetických zdrojov rastlín a poskytuje prístup k informáciám GZR kolekcii udržovaných ako zálohu budúcim centráam (sieť 16 centier podporovaná konzultačnou skupinou medzinárodného poľnohospodárskeho výskumu).

Pohľad do budúcnosti

Vo svojej druhej fáze sa EURISCO sústreďuje na podporu národných inventarizácií a ich centrálnych "focal" ľudí pokračujúc vo vylepšovaní presnosti a rozsahu dostupných informácií a na obohatení funkčnosti. Bude tiež výzvou na vytvorenie Európskeho informačného systému, ktorý prinesie informácie o *ex situ* a *in situ* kolekciiach pomocou globálneho vstupu s prepojením na iné informačné zdroje prostredníctvom Web servisu. Podobné aktivity sa začínajú objavovať aj v iných častiach sveta.

Budúcnosť je postavená na zabezpečení informácií o genetickej rozmanitosti rastlín, na ktorej závisí naše zdravie a na zvýšení povedomia hodnoty rastlinných genetických zdrojov rastlín pre budúce generácie.

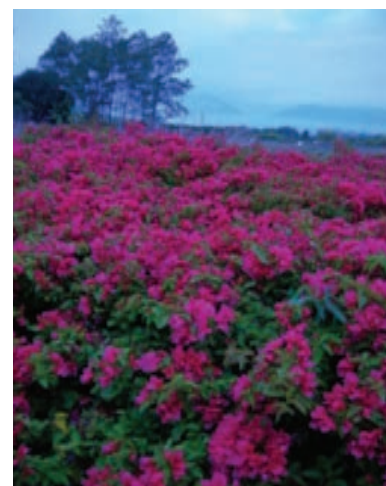

Foto: E. Bettencourt a S. Dias
Preklad: Maria Zakova